

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСП «ВІННИЦЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ ТА
ПІДПРИЄМНИЦТВА ЗУНУ»

Циклова комісія фінансово-облікових та економічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора

з навчально-виховної

роботи ВСП ВФКЕП ЗУНУ

ЛІЛІА ЗАБРОДІНА

«31» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“МІКРОЕКОНОМІКА”

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 051 Економіка

Освітньо-професійна програма – «Економіка»

Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції	Практичні	Разом	СРС	Вид контролю
Денна	II	III	15	15	30	90	Залік, III
120							

2023-2024 навчальний рік

Робоча програма з навчальної дисципліни “Мікроекономіка” складена на основі освітньо-професійної програми «Економіка» для підготовки фахового молодшого бакалавра за спеціальністю 051 Економіка галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, затвердженої Педагогічною радою ВСП ВФКЕП ЗУНУ (протокол № 9 від 29 червня 2023 р.)

Розробник : викладач циклової комісії фінансово-облікових та економічних дисциплін ВСП ВФКЕП ЗУНУ Леся Дончак

Робочу програму затверджено на засіданні Циклової комісії фінансово-облікових та економічних дисциплін, протокол № 1 від 31 серпня 2023 року

Голова циклової комісії Ірина ПИЛЯВЕЦЬ

Схвалено Методичною радою ВСП ВФКЕП ЗУНУ

Протокол № 1 від 31 серпня 2023 року

Голова методичної ради ВСП ВФКЕП ЗУНУ Лілія ЗАБРОДІНА

Форма навчання	Курс	Семістр	Лекції	Інтерактив	Резон	СРС	Інв контроль
Дзвіна	II	III	12	12	30	90	Зачіт III

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МІКРОЕКОНОМІКА»

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки	Статус дисципліни - нормативна Мова навчання - українська
Модулів: 3 (3-й семестр)	Спеціальність: 051 Економіка	Рік підготовки
Загальна кількість годин – 120 год.		2 -й
		Семестр
		3-й
		Лекції
		15 год.
		Практичні
		15 год.
		Самостійна робота
		90 год.
		Вид контролю:
		Залік, 3-ий семестр

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою дисципліни «Мікроекономіка» формування ринково орієнтованого економічного світогляду, знань і навичок стосовно з'ясування механізмів встановлення та відновлення рівноваги мікросистем та підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання.

2.2 Завдання вивчення дисципліни

Завдання курсу «Мікроекономіка» полягають у тому, щоб сформувати у студентів чітке уявлення про те, що успіх будь-якого бізнесу залежить не тільки від наявності стартового капіталу і підприємницького хисту, а й від знання закономірностей функціонування економічних мікросистем у різних ринкових ситуаціях й вміння їх ефективно застосовувати. Оволодіння курсом повинно виробити у студентів навички практичного використання мікроекономічного аналізу в процесі прийняття управлінських рішень. Набуті знання мають стати складовою загальної культури фахівців спеціальності 051Економіка.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

В результаті вивчення дисципліни «Мікроекономіка» студенти повинні володіти такими загальними компетентностями:

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

спеціальними компетентностями:

СК 1. Здатність ідентифікувати інформацію та усвідомлювати проблеми предметної області, базові засади функціонування сучасної економіки.

СК 2. Здатність обирати й застосовувати положення нормативно-правових актів для якісного виконання завдань та обов'язків професійної діяльності.

СК 3. Здатність на основі типової методики і знань, розраховувати економічні і соціально-економічні показники суб'єктів господарювання.

СК 4. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання.

СК 5. Здатність планувати діяльність суб'єктів господарювання в умовах

мінливого середовища.

СК 6. Здатність вирішувати професійні завдання з організації діяльності окремих підрозділів суб'єктів господарювання.

СК 7. Здатність виконувати завдання, пов'язані з функціонуванням системи управління суб'єктів господарювання.

СК 8. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Вивчення дисципліни «Мікроекономіка» передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із суміжних курсів (Економічна теорія, Макроекономіка), цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях та практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань, використання комп'ютерної техніки та відповідного програмного

2.5. Програмні результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, студенти повинні досягти **програмних результатів навчання (РН):**

РН 3. Здійснювати пошук, збирання, оброблення та аналізування інформації у професійній діяльності.

РН 9. Розв'язувати типові спеціалізовані задачі в професійній діяльності.

РН 10. Аналізувати результати діяльності суб'єктів господарювання для визначення напрямів їх удосконалення.

РН 12. Розв'язувати професійні завдання з організації діяльності підприємства(підрозділу).

РН 14. Знаходити оптимальні, обґрунтовані, творчі рішення для розв'язування професійних завдань.

РН 16. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

РН 17. Розробляти моделі бізнес-проектів (організаційних, функціональних, інформаційних та моделей управління).

3. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ „МІКРОЕКОНОМІКА”

Змістовий модуль 1. Загальні основи мікроекономіки

Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки

Предмет мікроекономічної теорії, її суб'єкти і об'єкти, місце в системі економічних наук. Крива виробничих можливостей та її властивості. Альтернативна вартість. Основні методи мікроекономічного дослідження. Позитивний та нормативний аналіз

Література: 1, 4, 5, 7.

Тема 2. Кругообіг ресурсів, продуктів і доходів у ринковій економіці

Ринок, його ознаки, умови функціонування та чинники розвитку. Координація дій суб'єктів господарювання у ринковій та командній економіках. Основні питання ринкової економіки: що? як? хто? для кого? Механізм економічного контролю на конкурентних та неконкурентних ринках.

Література: 2, 4, 6, 7.

Тема 3. Аналіз попиту та пропозиції

Поняття попиту та пропозиції і їх вплив на механізм функціонування ринку. Крива попиту та чинники, що впливають на неї. Крива пропозиції та чинники, що впливають на неї. Встановлення ринкової рівноважної ціни та її теоретичне і практичне значення. Аналіз чинників, що впливають на попит на інноваційну продукцію.

Література: 2, 5, 7.

Тема 4. Концепція еластичності

Поняття цінової еластичності попиту. Способи оцінки цінової еластичності попиту. Чинники, що впливають на цінову еластичність попиту. Перехресна еластичність та еластичність попиту за доходами споживача. Цінова еластичність пропозиції і основні чинники впливу на неї. Вплив на зміну еластичності пропозиції тривалості часу. Практичне значення концепції еластичності.

Література: 2, 5, 7.

Тема 5. Теорія поведінки споживача

Вибір та уподобання споживача. Бюджет споживача та його використання. Закон Енгеля. Основні припущення щодо раціональної поведінки споживача. Описання переваг споживача з ординальних та кардинальних позицій. Ординальна теорія поведінки споживача. Крива і карта байдужості. Гранична норма заміщення і форми карт байдужості. Бюджетні обмеження і бюджетна лінія. Рівновага споживача. Залежність споживання блага від доходу та ціни. Кардинальна теорія поведінки

споживача. Закон спадної граничної корисності. Описання переваг споживача за допомогою правила максимізації граничної корисності.

Література: 1, 5, 7.

Змістовний модуль 2. Мікроекономічний аналіз та його особливості

Тема 6. Виробництво і витрати фірми

Основи теорії виробництва. Основні фактори виробництва. Виробнича функція, її властивості та використання. Основні види виробничих витрат та їх класифікація. Витрати фірми і витрати суспільства. Бухгалтерські та економічні, явні та неявні витрати. Короткостроковий і довгостроковий періоди діяльності фірми. Постійні та змінні витрати. Середні та граничні витрати.

Література: 2, 4, 5, 6.

Тема 7. Дохід та прибуток фірми

Основні види грошового доходу та натурального продукту фірми. Основні види прибутку фірми. Підприємницький дохід: його використання та фактори зростання.

Література: 2, 4, 5, 7.

Тема 8. Особливості формування ціни і обсягу виробництва конкурентною фірмою

Характерні риси абсолютної конкуренції. Попит і дохід фірми в умовах абсолютної конкуренції. Максимізація прибутку та мінімізація збитків конкурентної фірми у короткостроковому періоді. Принцип порівняння валового доходу фірми з валовими витратами. Принцип зіставлення граничного доходу фірми з граничними витратами. Довгострокова рівновага конкурентної фірми. Рівновага конкурентної галузі та особливості кривої пропозиції галузі з постійними, зростаючими і спадними витратами.

Література: 1, 3, 6, 7.

Тема 9. Особливості формування ціни та обсягів виробництва в умовах чистої монополії

Характерні риси чистої монополії та умови збереження фірмою монопольного становища. Два способи визначення ступеня монопольної влади фірми на ринку. Попит, ціна, валовий і граничний дохід фірми в умовах чистої монополії. Максимізація прибутку чи мінімізація збитків фірми в умовах чистої монополії у коротко- та довгостроковому періодах. Наслідки панування монополій і необхідність антимонопольного регулювання.

Література: 1, 5, 6.

Тема 10. Монополістична конкуренція і олігополія

Поняття та основні ознаки монополістичної конкуренції. Встановлення

рівноважної ціни та оптимальних обсягів виробництва в умовах монополістичної конкуренції. Ефективність монополістичної конкуренції. Роль реклами в умовах монополістичної конкуренції. Поняття та основні ознаки олігополії. Поведінка фірми на олігополістичному ринку та основні моделі олігополістичного ціноутворення.

Література: 3, 7.

Тема 11. Особливості формування попиту на виробничі ресурси

Відмінності ринків виробничих ресурсів від ринків готової продукції та основні чинники, що впливають на обсяг попиту на ресурс. Визначення попиту на ресурс в умовах чистої конкуренції. Особливості визначення попиту на ресурс в умовах недосконалої конкуренції. Мінімізація витрат та максимізація прибутку при використанні двох змінних виробничих ресурсів.

Література: 1, 2, 4, 7.

Тема 12. Особливості пропозиції на ринку праці та визначення рівноважної заробітної плати

Сутність заробітної плати та особливості пропозиції індивідумом своєї праці. Визначення рівноважної заробітної плати на конкурентному ринку праці. Визначення рівноважної заробітної плати на ринку моносонії. Причини диференціації заробітної плати.

Література: 1, 2, 4.

4. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			СРС
лекц.		прак.			
Змістовий модуль 1. Загальні основи мікроекономіки					
Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки	10	1	1		8
Тема 2. Кругообіг ресурсів, продуктів і доходів у ринковій економіці	9	1	1		7
Тема 3. Аналіз попиту та пропозиції	9	2	2		7
Тема 4. Концепція еластичності	9	2	2		7
Тема 5. Теорія поведінки споживача	9	1	1		7
Змістовий модуль 2. Мікроекономічний аналіз та його особливості					
Тема 6. Виробництво і витрати фірми	9	1	1		7
Тема 7. Дохід та прибуток фірми	9	1	1		7
Тема 8. Особливості формування ціни і обсягу виробництва конкурентною фірмою	9	1	1		7
Тема 9. Особливості формування ціни та обсягів виробництва в умовах чистої монополії	13	2	2		9
Тема 10. Монополістична конкуренція і олігополія	10	1	1		8
Тема 11. Особливості формування попиту на виробничі ресурси	10	1	1		8
Тема 12. Особливості пропозиції на ринку праці та визначення рівноважної заробітної плати	10	1	1		8
Усього годин	120	15	15		90

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

3-й семестр

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Практичне заняття №1	
1	Предмет мікроекономічної теорії, її суб'єкти і об'єкти, місце в системі економічних наук. Ринок, його ознаки, умови функціонування та чинники розвитку	2
	Практичне заняття №2	
2	Поняття попиту та пропозиції і їх вплив на механізм функціонування ринку	2
	Практичне заняття №3	
3	Поняття цінової еластичності попиту та пропозиції	2
	Практичне заняття №4	
4	Вибір та уподобання споживача. Бюджет споживача та його використання. Виробництво та його основні фактори. Основні види виробничих витрат та їх класифікація	2
	Практичне заняття №5	
5	Основні види прибутку фірми. Підприємницький дохід: його використання та фактори зростання. Характерні риси абсолютної конкуренції. Попит і дохід фірми в умовах абсолютної конкуренції.	2
	Практичне заняття №6	
6	Характерні риси чистої монополії та умови збереження фірмою монопольного становища.	2
	Практичне заняття №7	
7	Поняття та основні ознаки монополістичної конкуренції та олігополії. Визначення попиту на ресурс в умовах чистої конкуренції. Особливості визначення попиту на ресурс в умовах недосконалої конкуренції.	2
	Практичне заняття №8	
8	Сутність заробітної плати та особливості пропозиції індивідумом своєї праці	1
	Разом	15

Теми рефератів.

1. Мікроекономіка як складова частина економічної теорії
2. Роль і особливості функціонування мікросистем у ринковій економіці
3. Сучасні теорії поведінки споживача
4. Методика обчислення рівня цінової еластичності пропозиції
5. Табличне та графічне зображення ринкової пропозиції
6. Вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску

7. Мотивація поведінки підприємства
8. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства
9. Обґрунтування управлінських рішень щодо розширення та згорання виробництва
10. Підприємство як суб'єкт ринкових відносин, економічна організація, найважливіший різновид мікросистем
11. Рівновага фірми та галузі короткотерміновому періоді
12. Тривала рівновага підприємства, галузі, ринку та механізм її підтримки
13. Різновиди монополій: відкриті, закриті, природні, державні, недержані тощо
14. Нечисленність фірм в олігополстичних галузях, високі бар'єри для входу в галузь, загальна взаємозалежність підприємств
15. Ефективність олігополії порівняно з іншими ринковими структурами
16. Наслідки нецінової конкуренції для споживачів: діапазон споживчого втору і втрати вільного часу
17. Суть і передумови розвитку нецінової конкуренції
18. Спільні риси та відмінності монополістичної конкуренції порівняно з досконалою конкуренцією та чистою монополією
19. Аналіз залежності між ринком товару та ринком ресурсу щодо обсягів та цін, її графічне зображення
20. Порівняння граничного доходу та граничних витрат товаровиробника при споживанні одного фактора виробництва
21. Монопольна влада продавців праці
22. Капітал, як ресурс тривалого використання, форми капіталу
23. Обґрунтування інвестиційних рішень щодо придбання основних фондів
24. Ризик в інвестуванні та оцінка надійності вкладень
25. Функції ринків ресурсів в економіці

6. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів над проблемами мікроекономіки полягає в опрацюванні навчальних тем через конспект лекцій та навчальну літературу, самостійному вивченні тих розділів, які для цього визначені, виконанні домашніх завдань. Під час самостійної роботи над предметом студенти готуються до лекцій, практичних занять, консультацій, працюють у бібліотеках, Інтернеті тощо, готують виступи з повідомленнями на практичних заняттях, самостійно виконують теоретичні та практичні завдання, здобувають навички роботи над тестами відповідно до плану занять та індивідуальних завдань.

№пп	Тема самостійної роботи	Кількість годин
1.	Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки	8
2.	Тема 2. Кругообіг ресурсів, продуктів і доходів у ринковій економіці	8
3.	Тема 3. Аналіз попиту та пропозиції	8
4.	Тема 4. Концепція еластичності	8
5.	Тема 5. Теорія поведінки споживача	8
6.	Тема 6. Виробництво і витрати фірми	8
7.	Тема 7. Дохід та прибуток фірми	8
8.	Тема 8. Особливості формування ціни і обсягу виробництва конкурентною фірмою	10
9.	Тема 9. Особливості формування ціни та обсягів виробництва в умовах чистої монополії	8
10.	Тема 10. Монополістична конкуренція і олігополія	8
11.	Тема 11. Особливості формування попиту на виробничі ресурси	8

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У навчальному процесі застосовуються: лекції, в тому числі з використанням мультимедіа проектора та інших ТЗН; практичні заняття, в тому числі у комп'ютерному класі; індивідуальні заняття; виконання розрахунково-графічних завдань під керівництвом викладача та самостійно; робота в Інтернеті.

8. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

В процесі вивчення дисципліни «Мікроекономіка» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента:

- модульна контрольна робота, поточне тестування та опитування;
- директорська контрольна робота;
- поточне оцінювання та оцінювання виконання індивідуального завдання;
- залікова робота.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Мікроекономіка» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

4-й семестр (залік)

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Сума
Теми 1-5 (модульна конр.роб., поточне оцінювання, тестовий контроль)	Комплексна контрольна робота Теми 1-12	Середнє арифметичне по поточним оцінкам	
30%	40%	30%	100%
Тиждень (7)	Тиждень (13)	Тиждень (15)	-

Шкала оцінювання

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	Відмінно	A (відмінно)
85-89	Добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

9. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча навчальна програма з дисципліни «Мікроекономіка».
2. Навчальна програма з дисципліни «Мікроекономіка».
3. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Мікроекономіка»
4. Матеріали комп'ютерних презентацій лекційного курсу «Мікроекономіка»
5. Питання для підготовки до задачі заліку.
6. Питання для поточного контролю.
7. Тестові завдання.
8. Презентації.
9. Пошукові роботи студентів
10. Завдання для проведення модульного контролю, ДКР.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Зянько В. В. Основи мікроекономіки: навч. посіб. вид. 2-е, пер. і доп. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2009. 344 с.
2. Мікроекономіка: навч. посіб. / В. В. Дружиніна, О. І. Чорноус. Харків: Друкарня Мадрид, 2015. 256 с.
2. Оверченко В. І., Мажак З. М., Софій М. І. Мікроекономіка: навч. посіб. / за ред. О. Л. Ануфрієвої. Івано-Франківськ: Лілея НВ. 2015. 348 с.

3. Гальчинський А. С., Єщенко П. С., Палкін Ю. І. Економічна теорія: підручник. Київ: Вища школа, 2013. 503 с.
4. Кухар О. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / О. В. Кухар. Київ : ЦУЛ, 2015. 326 с.
5. Мацелюх Н. П. Основи економічної науки: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2015. 324 с.
6. Економічна теорія: навч. посіб. / за заг. ред. В. П. Решетило. Харків: ХНУМГ, 2014. 290 с.
7. Нілова Н.М., Гончарук Т.І., Олексіч Д.В. Мікроекономіка: навч. посіб. Суми : ФОП Наталуха А.С., 2015. 136 с.

Допоміжна

1. Носик О. М. Мікроекономіка : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Харків : НФаУ, 2014. 176 с.
2. Рудий М. М. Мікроекономіка : навч. посіб. 2-ге вид. Каравела; Піча Ю. В., 2010. 360 с.
3. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / за ред. С.В. Степаненка. Київ: КНЕУ, 2010. 743 с.
4. Стадник Г.В., Решетило В.П. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. Харків: ХНУМГ імені О.М. Бекетова, 2014. 230 с.

11. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Кабінет міністрів України – www.kmu.gov.ua
2. Верховна Рада України – www.rada.gov.ua
3. Національний банк України – www.bank.gov.ua
4. Державний комітет статистики – www.ukr.stat.gov.ua